नवोपक्रम

गोष्टीतून समग्र विकास

जनकल्याण प्रतिष्ठान संचलित
सरस्वती शिशुवाटिका , कराड
तालुका - कराड
जिल्हा - सातारा

शिक्षिका नाव
सौ. तृप्ती उमेश गोखले
सरस्वती शिशुवाटिका , कराड

शिक्षक माहिती

स्पर्धकाचे नाव - सौ. तृप्ती उमेश गोखले
पत्ता - गुरुदत्त पार्क D/5 विद्यानगर , कराड
तालुका - कराड , जिल्हा - सातारा
मोबाईल नंबर - ९८९०५६०२६३/
८७८८८५६६७३
जन्म तारीख - २७ /१०/१९८४
इमेल - gokhaletrupti1984@gmail.com
शैक्षणिक पात्रता - १२ वी , बालवाडी कोर्स
सेवा कालावधी - १५ वर्षे
स्पर्धा गट - पूर्व प्राथमिक गट

नवोपक्रम शिर्षक - गोष्टीतून समग्र विकास
स्पर्धा गट - पूर्व प्राथमिक गट
जुई मोठा गट

शाळेचे नाव - जनकल्याण प्रतिष्ठान संचलित
सरस्वती शिशुवाटिका , कराड
(मंगळवार पेठ , कराड)

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	नवोपक्रम लेखन मुद्दे	पृष्ठ . क्र .
1)	नवोपक्रम शिर्षक	१
2)	शिक्षक माहिती	२
3)	गोष्टीतून समग्र विकास	४
4)	नवोपक्रम गरज व महत्व	५
5)	नवोपक्रमाची उद्दिष्टे	६
6)	नवोपक्रम नियोजन	८
7)	नवोपक्रम फोटो	१२
8)	नवोपक्रम कार्यपद्धती	१६
9)	नवोपक्रम यशस्विता व फलनिष्पत्ती	२२
10)	समारोप	२४
11)	संदर्भसूची व परीशिष्टे	२५

नवोपक्रम शिर्षक

प्रस्तावना :-

आटपाट नगर होते .त्या नगरातील गोष्टींच्या समग्र विकासातून मुलांच्या जडणघडणीत फार उपयोग झाला . लहान मुलांचे मन हे ओल्या मातीच्या भिंतीसारखे असते . लहान वयातच त्यांना काहीही शिकवले तर ते त्याच्या कायम स्वरूपी लक्षात राहते . त्यांच्यावर योग्य त्या वयात योग्य त्या वेळी नितीमुल्यांचे संस्कार करणे फार महत्वाचे असते . या संस्कारांची शिदोरी त्यांना जन्मभर पुरते . मुलांच्या लहान वयात त्याच्या कल्पनाशक्ती फुलवण अत्यंत महत्वाचे असते . म्हणून मी गोष्टींचे विवीध प्रकार निवडून त्यातल्या गोष्टी मुलांना सांगितल्या . गोष्टीमुळ मुलांच्या मनावर चागले संस्कार झाले . अशी हि गोष्टींची साठा उत्तराची कहाणी पूर्ण झाली .

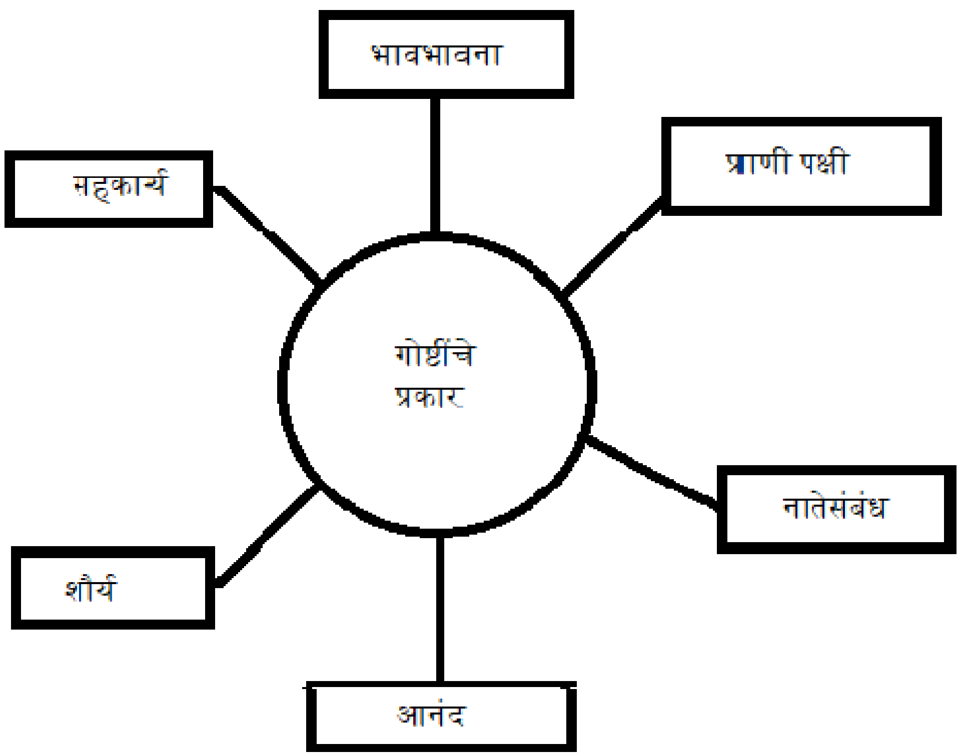

नवोपक्रमाची गरज व महत्व

- मी हा उपक्रम निवडण्याचे कारण

लॉकडाऊनच्या काळात मुलांची शाळा ऑनलाईन सुरु झाली तब्बल दीड वर्षानंतर अनेक नियम व अटींवर प्रत्यक्षात शाळा सुरु झाली.शाळेच्या पहिल्या दिवशी मुलांचे खूप छान स्वागत केले.मुल वर्गात आली पण पहिल्याच दिवशी अस जाणवलं कि खूप मुल अबोल होती.मुलांचा किलबिलाट न्हवता.म्हणू त्यांना खेळातून शाळेची आवड निर्माण केली.मुलांशी गप्पा मारत एक आठवडा गेला.मुल घरात असल्यामुळे आम्हाला अस जाणवलं कि कोणत्याही गोष्टीकड मुल लक्ष देत नाहीत.काही मुल स्थिर बसत न्हवती.कोणतीही गोष्ट ऐकण्याच्या मनस्थितीत न्हवती .हट्टी पण करत होती मग प्रथम मी त्यांना प्राण्यांची चित्रे दाखवून गोष्ट सांगितली.मग माझ्या अस लक्षात आल कि मुल गोष्टीकडे लक्ष देत आहेत व त्या गोष्टीत रमत आहेत.मग मी ठरवलं गोष्टीतूनच मुलांना चांगल्या सवयी लावायच्या व शाळेची आवड निर्माण करायची,शिस्त,पाठांतर याची सवय लावायची

- उपक्रमाचे वेगळेपण

मुल मोबाईल व टिव्ही मूळ खूप चंचल झाली होती.आई वडील दोघेही नोकरी करीत असल्यामुळे मुलांना जास्त गोष्टी सांगितल्या जात नाहीत.मुलांना गोष्टी ऐकायला आवडतात पण गोष्टी सांगायला आजी आजोबा आई बाबा घरात नसतात.मुलांना गोष्टीतून संस्कार,चांगल्या सवयी सांगितल्या तर मुलांच्या कायमस्वरूपी लक्षात राहतातम्हणून मी तसे गोष्टीचे प्रकार निवडले.माझ्या जुई मोठ्या गटात एकून ४२ विद्यार्थी आहेत.आठवड्यातून तीन दिवस गोष्टी सांगण्याचा मी उपक्रम घेतला.गोष्टी सांगायला लागल्यापासून मुलांच्यात खूप फरक पडला.मुल एकाग्र होऊ लागली.त्यांना ऐकण्याची सवय लागली.रोजचा अभ्यास रोज करू लागली.घरातल्या व्यक्तींना मदत करू लागली.माझ्या या उपक्रमामुळे मुलांचा समग्र विकास होण्यास मदत झाली.मी तीन महिन्यात मुलांना ३० गोष्टी सांगितल्या त्यामुळे मुले धाडसी झाली.

- उपयुक्तता

मुलांना आठवड्यातून तीन दिवस म्हणजेच सोमवार,बुधवार शनिवार अश्या गोष्टी सांगितल्या.मुले शाळा न चुकवता रोज शाळेत यायला लागली.पाठांतरात चांगला फरक पडला.मुलांचा हट्टीपणा कमी झाला.मुल एकाग्र झाली.त्यांना नीट ऐकायची सवय लागली.गोष्टींमुळे चांगल्या सवयी लागल्या मुले घरात मदत करू लागली.वर्गात सांगितलेली गोष्ट घरी जावून व्यवस्थित सांगू लागली.त्यांना स्वतःला गोष्टी सांगायला आवडू लागल्या.मुले नाटकांमध्ये भाग घेऊ लागली.

नवोपक्रमाची उद्दिष्टे

- मी हा उपक्रम का करत आहे

1. लहान बालके हि खूप अनुकरणशील असतात.संस्कारक्षम असतात.त्यामुळे छोट्या छोट्या गोष्टीतून संस्कार,स्वावलंबन
   एकाग्रता,सहकार्याची भावना,कामाची सवय,एकमेकांबद्दल प्रेम ई.
   गोष्टीचा विकास करणे हा माझ्या नवोपक्रमाचे उद्दिष्ट आहे.
2. कोरोनाचा काळ हे जसं संकट होतं तसंच कोरोनाचा नंतरचा काळ हा माझ्यासाठी संकट होतं .पण त्याकडे संधी म्हणून बघणे व बालकांचा विकास करणे.
3. विविध गोष्टीतून मुलांचे मनोरंजन करणे.
4. मुलांचे चरित्र घडविण्याच्या दृष्टीने गोष्टींचा उपयोग होता.
5. गोष्टींतून मुलांना चांगले संस्कार देणे स्वावलंबन शिस्तीचे नियम इ. मुलांना सांगितले.
6. बालकांनी कृतीयुक्त गोष्ट केली तर त्याचा त्यांना खूप आनंद होतो व सर्वांगीण विकास होण्यास मदत होते.
7. विविध गोष्टींच्या माध्यमातून मुलांना प्रेरणा देण्यासाठी गोष्ट या माध्यमाचा वापर केला .

- नवोपक्रमाचा फायदा कोणाला

1. मुलांना गोष्टींची आवड निर्माण झाली.
2. मी गोष्टींचा नवोपक्रम घेतला त्यामुळे मुलांचा चंचलपणा कमी झाला .मुले एकाग्र झाली.त्यांना स्थिर बसायची सवय लागली.
3. शाळेची आवड निर्माण झाली
4. माझ्या जुई वर्गातील ४२ मुलांना त्याचा फायदा झाला.
5. माझ्या नवोक्रमामुळे वेगवेगळया गोष्टींची माहिती मुलांना होऊ लागली.
6. मी सांगितलेल्या गोष्टी मुले घरी सांगू लागली.
7. मुलांच्या वागण्यात फरक जाणवला.
8. गोष्टी सांगितल्याप्रमाणे मुले घरी मदत करू लागली.
9. वाढदिवसादिवशी स्वतः भेटकार्ड करून देऊ लागली.
10. बाहेरचे पदार्थ खाणे टाळू लागली घरातले पदार्थ खाऊ लागली.
11. विविध गोष्टी पालकांना पण माहिती झाल्या .
12. आईला मदत करू लागली.
13. मुलांना प्राण्यांच्या सकारात्मक गोष्टी सांगितल्यामुळे प्राण्यांविषयी प्रेम उत्पन्न झाले .
14. या गोष्टींमुळे मुलं अनुकरण करत होती.(उदा. झाडे लावणे)
15. मुले घरामध्ये शाळेत मित्र मैत्रिणींशी व बाईंशी बोलू लागली.

- नवोपक्रमातील कोणत्या कृतीमुळे काय साध्य झाले.

1. कुंभार ज्याप्रमाणे मातीच्या गोळयाला आकार देऊन त्यापासून सुंदर मडके घडवतो त्याचप्रमाणे शिक्षकदेखील बाल मनावर योग्य ते संस्कार करून परिपूर्ण माणूस घडवतो .
2. गोष्टींतून समग्र विकास या उपक्रमामुळे वर्ग शाळा समाज याची प्रगती करण्यासाठी हा नवोपक्रम उपयोगी पडेल .
3. गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांच्यात सहकार्याची भावना,नातेसंबंध,भावभावना,शौर्य, प्राण्यांबद्दल प्रेम, कामाची सवय इ. बदल झाले .
4. जुई वर्गातील सर्व मुलांचा सहभाग असल्यामुळे मुले खूप नवीन गोष्टी शिकली .
5. गोष्टींमुळे मुलं बोलकी झाली धाडसी झाली .
6. मुलं स्वत गोष्टी तयार करून सांगू लागली .
7. मुलांना घरी व शाळेत नवीन नवीन गोष्टी ऐकण्याची उत्सुकता वाटू लागली.
8. मुलांचा आत्मविश्वास स्वतःच्या कल्पनेप्रमाणे मुले गोष्टी सांगू लागली तसेच मुले स्वतः प्राण्यांचे कट आउट लावून गोष्टी सादर करू लागली त्यामुळे एकमेकांच्यात मैत्री दृढ झाली.
9. मुले स्वतःच्या गोष्टीत इतर मुलांना सहभागी करून घेऊ लागली

नवोपक्रमाचे नियोजन

➢ उपक्रम पूर्व स्थितीचे निरिक्षण

1. कोरोनामुळे मुलं घरात होती जास्त कुणाच्या संपर्कात नव्हती त्यामुळे मुलं शाळेत आल्यावर एकमेकांशी बोलत नव्हती मिसळत नव्हती .
2. मुलांना एखादी गोष्ट सांगितली तर लक्ष देत नव्हती .
3. कोरोना नंतरच्या परिस्थितीमुळे पालकांच्या मनात संभ्रमावस्था होती.
4. मुले व पालक घरी असल्यामुळे मुले फार लाडावलेली होती व आळशी झाली होती.
5. मुलांचा शारीरिक,भावनिक,मानसिक विकास कमी जाणवला.
6. शाळा ही गोष्ट मुलांना माहीत नसल्यामुळे मुले ऐकत नव्हती हट्टीपणा करत होती स्थिर बसत नव्हती.
7. या वयातील मुले वाचन लेखन करू शकत नाहीत परंतु पाहणे, ऐकणे, बोलणे या क्रियांच्या साह्याने सहज शिकतात.
8. यासाठी मी विविध प्रकारच्या गोष्टी सांगण्याचे नियोजन तयार केले.

➢ संबंधित व्यक्ती व तज्ञ यांच्याशी चर्चा

कोरोना नंतर जेव्हा मुले शाळेत आली तेव्हा जास्त समस्या जाणवल्या. एकाग्रता नव्हती सांगितलेले ऐकत नव्हती अबोल होती या सर्व समस्येतून मला हा उपक्रम करावा वाटला. माझ्या गोष्टींचा उपक्रमामुळे मुले शाळेत व घरी एकाग्र होतील बोलकी होतील सांगितलेल ऐकतील व पालकही लक्ष देतील. माझ्या उपक्रमाचा फायदा मुलांना व पालकांना दोघांनाही होईल असे मला वाटते. म्हणून मी गोष्टीतून समग्र विकास हा उपक्रम केला.

कोरोना नंतरच्या सर्वांगीण विकासासाठी व त्यांच्या वागण्यातील बदल दूर करण्यासाठी मी हा उपक्रम करणार आहे.त्यासाठी शिशुवाटिका मुख्याध्यापिका सौ शरयू माटे बाई यांच्याशी चर्चा करून त्यांची परवानगी घेतली. तसेच त्यांचे मार्गदर्शनही मिळाले. आदर्श शिक्षक पुरस्कार नेशन बिल्डर पुरस्कार तसेच राज्यस्तरीय नवोपक्रम स्पर्धा 2020-21 प्राथमिक शिक्षक मुख्याध्यापक गट द्वितीय क्रमांकाने सन्मानित शाळेचे माध्यमिक विभागाचे मुख्याध्यापक श्री.विजय कुलकर्णी सर यांचेही मार्गदर्शन मिळाले. पूर्व प्राथमिक गट तृतीय क्रमांकाने सन्मानित सौ अनुजा ग्रामोपाध्ये बाई यांचेही मार्गदर्शन मिळाले. शाळेच्या शालेय समितीसमोर हा उपक्रम मंजूर झाला. संस्थेचे अध्यक्ष उपाध्यक्ष सचिव शालेय समिती सदस्य यांच्या समोर नवोपक्रम कथन केला आणि परवानगी घेतली.

➢ आवश्यक साधनांचा विचार

1. मी गोष्टींचे प्रकार ठरवले प्रकारानुसार गोष्टी निवडल्या व त्यासाठी पालकांशी चर्चा केली.
2. गोष्टीच्या पुस्तकांचा वापर केला.
3. व्हाट्सअप ग्रुप चा वापर केला. ग्रुप तयार करून मी सांगितलेल्या गोष्टींचे व्हिडिओ तयार करून पाठवा म्हणून सांगितले.
4. गोष्टी सांगण्याचा कालावधी ठरवला.
5. हसत खेळत गोष्टीतून मुलांवर संस्कार करता येतील असा विचार केला.
6. प्राण्यांचे कटआउट मुलांना लावून गोष्टी सांगता येतील असा विचार केला.
7. नाट्यरूपात गोष्ट सादर करता येईल असा विचार केला.
8. गोष्टींची विविध चित्रे दाखवून गोष्ट सांगणे.

➢ करावयाच्या कृतींचा क्रम

1. कोरोना नंतर सुरू झालेल्या शाळेत मुले स्थिर नव्हती.चंचल होती बोलत नव्हती यासाठी मी वेगवेगळया गोष्टींचे प्रकार निवडले.सकारात्मक गोष्टी सहकार्य,भावभावना,प्राणी पक्षी, आनंद,नातेसंबंध,शौर्य असे प्रकार निवडले.
2. पालक सभा घेऊन पालकांना या उपक्रमाची माहिती सांगितली. शाळेचा अभ्यास व उपक्रम हे मुख्याध्यापिका व पालक यांच्याशी चर्चा करून ठरवले.
3. या उपक्रमातून बालकांच्यात कोणते बदल होतील व कोणते कौशल्य वाढेल याची पालकांना कल्पना दिली.
4. माझ्या जुई मोठ्या वर्गाचा व्हाट्सअप ग्रुप तयार करून त्यावर पालकांना विविध माहिती पाठवली.
5. गोष्ट सांगितल्यानंतर पालकांना गोष्टीची कल्पना देत होते.त्यामुळे गैरहजर असणाऱ्या मुलांना गोष्टी कळण्यास सोपे जात होते.
6. वर्गात सांगितलेली गोष्ट मुलं घरी जाऊन सांगत होती.
7. काही मुले ग्रुप वर व्हिडिओ पाठवत होती तर काही मुले दुसऱ्या दिवशी वर्गात गोष्ट सांगत होती.
8. मुलांच्या सरावामुळे व कौतुकामुळे त्यांचा आत्मविश्वास वाढला व मुले धाडसी झाली.
9. अबोल मुले बोलू लागली तसेच वेगवेगळया स्पर्धांमध्ये भाग घेऊ लागली
10. या उपक्रमासाठी माझ्या जुई मोठ्या गटाची निवड केली.
11. मी सांगितलेल्या गोष्टींमध्ये पालकांनाही घरी गोष्टी सांगण्यास प्रवृत्त केले.

➢ उपक्रमोत्तर स्थितीचे निरीक्षण

1. विविध गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांना गोष्टींबद्दल आवड निर्माण झाली त्यांच्यात एकाग्रता वाढली.
2. मुले गोष्टीतून शिकवलेल्या छोट्या छोट्या गोष्टी करू लागली. (उदा- घरात,मदत करणे, भेटकार्ड करणे,कपड्यांच्या घड्या घालणे,स्वतःच्या वस्तू जागेवर ठेवणे,भाजी चिरणे,भांडी घासणे,पूजा करणे इ.)
3. विविध गोष्टींमुळे मुलांच्या शब्द संपत्तीत वाढ झाली.
4. मुले बोलकी झाली.वर्गात विविध गोष्टी सांगू लागली त्यांचे बघून वर्गातील सर्व मुले गोष्टी सांगू लागली.
5. आधी जी मुले फारशी बोलत नव्हती ती बोलायला लागली व प्रश्न विचारू लागली.
6. मुलं बाहेरचं खाणं टाळू लागली.
7. मुले वर्गात प्राणी पक्षी बनून गोष्ट सांगू लागली.
8. शौर्य कथेमुळे मुलांच्या मध्ये धाडसी गुण विकसित झाला.
9. मुले काटक बनली.
10. गोष्टीतून समग्र विकास हा नवोपक्रम मुलांच्या सर्वांगीण विकास करण्यासाठी खूप उपयुक्त झाला असे वाटते.
11. बालकांचा सर्वांगीण विकास करत असतानाच अंक वाचन लेखन,अक्षर वाचन लेखन, शालेय अभ्यासक्रम उत्तमरीत्या पूर्ण केला त्यामुळे मुलांचा भाषा विकास झाला.
12. गोष्टींमुळे मुले एकाग्र झाले त्यामुळे पालकांनाही खूप आनंद झाला.

13. गोष्टींमुळे मुलांमध्ये विविध कल्पनांचा विकास होण्यास मदत झाली.
14. मुलांच्या मनामध्ये सकारात्मकता वाढीस लागली. त्यामुळे मुलांची चिडचिड, आळस,राग, नकारात्मकता दूर होण्यास मदत झाली.
15. मुलांची मानसिकता प्रसन्न राहण्यास मदत झाली.

- कार्यवाहीचे टप्पे

1. शाळेच्या मुख्याध्यापिका सौ. शरयू माटे बाई यांच्याशी चर्चा करून गोष्टींचे नियोजन ठरवले.
2. पालक सभा घेऊन पालकांना या सर्व नियोजनाची माहिती दिली.
3. गोष्टींचे प्रकार ठरवले गोष्टीमुळे होणारे बदल याची यादी केली व पालकांशी चर्चा केली.
4. नवोपक्रमाची माहिती पालकांना सांगितली व उपक्रम घेण्यास सुरुवात केली.
5. सुरुवातीला मुलांचा प्रतिसाद कमी होता.विविध प्रकारे मी तो वाढवण्याचा प्रयत्न केला व मुलांच्यात बदल दिसू लागला.मुले वर्गात गोष्ट सांगू लागली व घरी पण गोष्ट सांगू लागली.
6. मुलांनी गोष्टी सांगितल्या की त्यांना प्रोत्साहन मिळावे यासाठी त्यांचे कौतुक केले.
7. गोष्टींमुळे मुलांचा शब्द संग्रह वाढला व भाषा विकास झाला.

अ.क्र	गोष्टीचे नाव	तारीख
१)	भाज्या व पिझ्झा बर्गर	१५/०७/२०२२
२)	आईच्या कष्टाची जाणीव	१८/०७/२०२२
३)	प्रेमळ हत्ती	२०/०७/२०२२
४)	खरा मित्र	२५/०७/२०२२
५)	ठेंगुंची पार्टी	२६/०७/२०२२
६)	चिकू व मिकू	०८/०८/२०२२
७)	लाकडी बाहुली	०९/०८/२०२२
८)	रंगलेला कावळा	१६/०८/२०२२
९)	रामू शामू	१७/०८/२०२२
१०)	सफरचंदाचे झाड	२३/०८/२०२२
११)	कुबेराचे गर्वहरण	२५/०८/२०२२
१२)	गर्विष्ठ हरीण	२७/०८/२०२२
१३)	आईचा वाढदिवस	२८/०८/२०२२
१४)	प्रेमळ हत्ती	०६/०९/२०२२
१५)	आईची मदत	०७/०९/२०२२
१६)	अनमोल खजिना	१२/०९/२०२२
१७)	धाडसी चिनू	१४/०९/२०२२
१८)	प्रामाणिक अवनीश	१९/०९/२०२२
१९)	खोटे बोलण्याचे परिणाम	२२/०९/२०२२
२०)	विसराळू गट्टू	२४/०९/२०२२
२१)	शूर सैनिक	२६/०९/२०२२
२२)	चार मित्र	२८/०९/२०२२
२३)	मूर्ख गाढव	०१/१०/२०२२
२४)	उपकार मानायला शिका	०३/१०/२०२२
२५)	बेडूक आणि उंदीर	०८/१०/२०२२
२६)	घाणेरडा बाळू	१०/१०/२०२२
२७)	दिवाळीची मज्जा	१२/१०/२०२२
२८)	आजीचे गाव	१५/१०/२०२२
२९)	रायरेश्वराची शप्पत	१७/१०/२०२२
३०)	भाऊबीज	१९/१०/२०२२

➢ उपक्रमासाठी इतरांची मदत

1. गोष्टीतून समग्र विकास हा नवोपक्रम घेण्यासाठी संस्थेची मदत झाली.
2. शाळेचे नियोजन ठरवताना शिशुवाटिकेच्या मुख्याध्यापिका सौ माटे बाई व सौ ग्रामोपाध्ये बाई सौ शाळगावकर बाई व सौ शेंडे बाई यांचे सहकार्य मिळाले.
3. गोष्टींचा समग्र विकास हा उपक्रम ज्या बालकांसाठी केला त्या बालकांची खूपच मदत झाली तसेच सर्व पालकांची खूप मदत झाली.
4. मी घेतलेल्या या उपक्रमामुळे व इतर गोष्टींमुळे मुलांना चांगल्या सवयी,एकाग्रता, स्वावलंबन,स्वच्छता,कामाची सवय,खोटं बोलणे,धाडस,सहकार्याची भावना, धिटपणा इत्यादी मुलांचे गुण विकसित झाले. त्यामुळे माझ्या वर्गाचे पालक खूपच आनंदी होते.
5. हा उपक्रम घेत असताना शाळेचे कार्यालयीन काम पाहणारे श्री महेंद्र जोशी सर व श्री सागर जोशी सर यांची मदत झाली.
6. जनकल्याण प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष श्री शिरीष गोडबोले सर उपाध्यक्ष श्री तुकाराम चव्हाण सचिव श्री अनिल कुलकर्णी विश्वस्त सौ स्वातीताई भागवत या उपक्रम संदर्भात कराड विद्या भूषण पुरस्काराने सन्मानित आमच्या शाळेचे शिक्षण प्रकल्प प्रमुख श्री रमेश फणसळकर सर व सौ रेखा ताई फणसळकर प्राथमिक मुख्याध्यापिका सौ रुपाली तोडकर व आमच्या तंत्रस्नेही शिक्षिका सौ अबोली फणसळकर यांनी प्रोत्साहन दिले.
7. त्याचबरोबर माझ्या सर्व सहकारी शिक्षकांची मदत झाली.
8. माझ्या कुटुंबातील माझा भाचा चि. मानस सबनीस व चि. मयंक सबनीस या दोघांची खूप महत्त्वपूर्ण मदत झाली.

जयंती

FLOWERS
FRUITS

नमस्कार,

मी सौ. शितल किरण इनामदार चि. किर्तिध्वज इनामदार ची माता पालक. गेली तीन महिने सौ. गोखले बाई या आठवड्यातून तीन याप्रमाणे विविध गोष्टी सांगून मुलांना त्यातून बोध देत आहे.

त्यातून बरेच शिकण्यासारखे आहे दैनंदिन जिवनामध्ये, व्यवहारामध्ये कसे रहावे वागावे याची एक शिस्त लागत आहे. एखादी गोष्ट मुलांना तुम्ही करा ह्यापेक्षा गोष्ट सांगून त्या गोष्टीतील मुलाने व दादा ताई यांनी केली तर तुम्ही पण करा असा उपदेश मुले लगेच मान्य करायला तयार होतात.

याच उदाहरण म्हणजे माझा मुलगा पहिल्यांदा दप्तर टाकून देणे ड्रेस वेळेवर न बदलणे यापासून स्वतःचे दप्तर स्वतः नित टेवणे, कपडे हँगरला अडकवून ठेवणे, स्वतःची खेळणी खेळून झाल्यानंतर बॉक्स मध्ये भरुन ठेवणे हा झाला.

तसेच तो मला दैनंदिन गोष्टी म्हणजे भाजी निवडणे कपड्याच्या घड्या घालणे, रॅक मध्ये भांडी लावणे, खोटे न बोलणे ह्या गोष्टी तो गोखले बाईंच्या गोष्टी ऐकून करत आहे आणि नित्यनियमाने आचरणात आणत आहे.

आपण म्हणतो की मुलांना गोड बोलून कोणतीही गोष्ट सांगावी पण ती गोष्ट च जर गोष्टीच्या रुपात सांगितली तर त्याचा जास्त काळ प्रभाव मुलांवर जाणवतो आणि नित्य काळ असे आचरण करायला सांगितले तर त्याची सवय मुलांना लागते.

मुलांना चांगल्या सवयी लागण्यामध्ये सौ. गोखले बाईंचा खुप मोठा हात आहे त्यांना माझे मनापासून आभार.

असेच स्तुत्य उपक्रम आपण राबवावेत व ते यशस्वी करण्यामध्ये आम्ही पालक तुमची वेळेवेळी मदत करु.

आपली विश्वासु.

Sinamdar

अभिप्राय

नमस्कार गोखले बाई,

प्रथमत: गोष्ट म्हणजे काय ? तर गोष्ट ही एक अशी कथा / सार ज्यातून नेहमी एक तात्पर्य भेटते. आणि तात्पर्यातून एक अशी शिकवण जी मुलांच्या मनावर बिंबून जाते. आणि बाई तुम्ही आणि तुमच्या गोष्टी यातून मुलांना नवनवीन वागणूक तसेच प्रेरणा भेटते.

तुम्ही सांगितलेल्या गोष्टी उदाहरणार्थ धाडशी चिनू, प्रामाणिक अवनिश, दिवाळीची मज्जा, प्रेमळ हत्ती, कुबेराचे गर्वहरण, आईच्या वाढदिवस यातून मुलांना अनेक शिकवणी भेटल्या. "प्रामाणिक अवनिश" यातून मुलांना प्रामाणिक व्यक्तिमत्त्व कसे आणि का असावे आणि त्याचे फायदे काय हे समजले. "दिवाळीची मज्जा" यातून आईची मदत तसेच मदतीचा हात कसा वाढवावा याची शिकवण भेटली. "धाडशी चीनू" या गोष्टीतून हे समजते की कितीही संकट आले तरी न घाबरता त्याचा सामना कसा करायचा याची शिकवण भेटली.

मुले रोजच्या जीवनात या गोष्टींच्या तात्पर्यानुसार वागण्याचा प्रयत्न करतात. तुम्ही सांगितलेल्या गोष्टींचे अर्णव घरी येऊन आम्हास पाठ पढवतो आणि त्याचे अनुकरण करतो.

एक दिवस अर्णवनी बाईंच्या ~~गोष्टीच्या व्हि~~ सांगितलेल्या गोष्टीचा व्हिडीओ पाठवला. तर बाईंनी शाळेत दुसऱ्या दिवशी त्याला मिठी मारली आणि प्रेमाची शाबासकी दिली. त्याला खुप आनंद झाला तो उत्साहाने सर्वांना ती गोष्ट सांगत होता. बाईंची एक शाबासकी आणि प्रेरणा मुलांना उत्स्फुर्त बनवते हे आम्हा पालकांना ही समजले.

धन्यवाद बाई !!

अश्विनी र. पवार

ARPawar

अभिप्राय

'श्री'

कु :- तनिष अमोल निकम

नमस्कार माझा मुलगा मोठ्या गटात शिकत आहे. गोखलेबाई आठवड्यातून तिनवेळा गोष्टी शिकवतात. त्यातून माझा मुलगा त्यागोष्टी प्रमाने वागण्याचा प्रयत्न करतो.

उदा :- आईच्या कष्टाची जाणीव प्रेमळ हात्ती, भाज्या व पिज्जा, बर्गर, यातून तो कसे वागायचे व कसे राहायाचे ते शिकला.

यातून आम्हाला त्याच्या वागण्याचे बदल जाणवू लागले.

गोखले बाई खूप छान पध्दतीने गोष्टी सांगतात व समजावून देतात.

घरी आल्यावरती मुले आम्हाला गोष्टी सांगतात आम्ही तेवढ्या उत्साहाने ऐकतो आम्हांला छान वाटते.

Amol

अभिप्राय

नमस्कार माझा मुलगा आर्यन जिरगे हा मोठ्या गटात शिकत आहे. गोखलेबाई आठवड्याला वेगवेगळ्या गोष्टी शिकवतात. त्यातून तो काहितरी शिकण्याचा प्रयत्न करतो. त्याप्रमाणे वागण्याचा प्रयत्न करतो.

उदा -: भाज्या व पिज्जा, बर्गर, आईचा वाढदिवस, धाडसी चिन्टू, प्रेमळ हत्ती, खरा मित्र यातून त्याच्या वागण्यात व राहण्यात बदल जाणवू लागला.

गोखले बाई, खूप छान छान पद्धतीने गोष्टी सांगतात, व छान समजावूनही सांगतात. घरी आल्यानंतर आर्यन आम्हाला जशाच्या तसे शिकवल्या प्रमाणे गोष्टी सांगतो. आम्ही तेवढ्याच उत्साहाने ऐकतो व आम्हाला छान वाटते.

स्नेहल जिरगे.

Sjirage

नवोपक्रमाची कार्यपद्धती

➢ पूर्वस्थितीचे निरीक्षण व त्याच्या नोंदी

1. तीन ते सहा हे वय मुलांचे संस्कारक्षम असते हे बालकांचे वय संवेदनशील असते या वयात त्यांच्या जिज्ञासू वृत्ती असते त्या वृत्तीला चालना देण्यासाठी हा उपक्रम करण्यात आला.
2. लॉकडाऊनच्या काळात पालकांची संभ्रमावस्था होती त्यामुळे पालकांना लहान मुलांसाठी काय करावे हे समजत नव्हते.
3. लॉकडाऊन नंतर शाळा सुरू झाल्यावर मुलं एकमेकात मिसळत नव्हती.
4. मुलं जास्त बोलत नव्हती. गोष्ट सांगितल्यावर फक्त ऐकत होती प्रतिक्रिया देत नव्हती. मुले शांत बसत होती एकमेकांशी बोलत नव्हती.
5. घरातून सांगितलेल्या प्राण्यांच्या गोष्टींमध्ये नकारात्मकता होती.
6. मुले घरीच असल्यामुळे फारच लाडावलेली होती. खूपच आळशी झाली होती. स्वतःची छोटी छोटी कामे स्वतः करत नव्हती. सुरुवातीला एकाग्र होत नव्हती.
7. सकारात्मक गोष्टीतून लहानपणीच जर संस्कार रुजले तर त्याचा मुलांना मोठेपणी फार चांगला फायदा होतो.
8. गोष्टीतून समग्र विकास या माझ्या उपक्रमातून धाडसी वृत्ती सहकार्याची भावना प्रेम भावना विकसित करणे हा माझा हेतू होता.
9. मुलांच्या वयाचा विचार करून गोष्टींचे प्रकार निश्चित केले.

➢ कार्यवाही दरम्यान निरीक्षणे व माहिती संकलन

1. माझ्या जुई मोठा वर्गातील सर्व मुले गोष्टीत छान रंगून जाऊ लागली.
2. शौर्याच्या गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांमध्ये धाडसी वृत्ती निर्माण झाली.
3. प्राण्यांबद्दल प्रेमभाव उत्पन्न झाला. मुले प्राण्यांची खूप काळजी घेऊ लागली.
4. मुली गोष्टी ऐकून बरेच प्रश्न विचारू लागले तसेच खूप बोलकी झाली.
5. मुले माझ्याकडे रोज गोष्टी सांगण्यासाठी हट्ट करू लागली.
6. मी गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांवर त्याचा चांगला परिणाम दिसू लागला.
7. मुले घरी जाऊन पालकांनाही गोष्ट सांगू लागली.
8. मुलांचे ऐकून पालकही मुलांना नवीन नवीन गोष्टी सांगू लागले.
9. मुलांनी गोष्टीत प्रत्यक्ष सहभाग घेतल्यामुळे सगळी मुले बोलू लागली.
10. प्राण्यांच्या गोष्टी स्वतः तयार करून सांगू लागली.
11. प्राणी व पक्षी यांची पात्र स्वतः तयार करून गोष्टी सांगू लागली.
12. भाषा विकास होण्यासाठी तसेच शब्दसंपत्ती वाढण्यासाठी उपयोग झाला. मुलांच्यात नवीन शब्दाची भर पडली.

➢ उपक्रम पूर्ण झाल्यावर निरीक्षण

1. मुलांच्यात एकमेकांच्यात गोष्टी सांगण्यासाठी स्पर्धा सुरू झाली.
2. मुलांच्या मध्ये आत्मविश्वास निर्माण झाला.
3. आपल्या मुलांमध्ये कोणते कलागुण आहेत हे पालकांना समजले.
4. माझ्या या उपक्रमाला पालकांनी खूप छान सहकार्य केले.
5. मुले गोष्टीतील पात्र बदलून गोष्ट सांगू लागली.
6. मुले एकाग्र झाली.
7. मुलांची गोष्ट ऐकण्याची क्षमता वाढली.
8. मुलं गोष्ट सांगत होती त्यामुळे न बोलणारी मुलं ही बोलू लागली.
9. मुलं प्राण्यांच्या नकला करून गोष्टी सांगू लागली.
10. मुले नाटकात भाग घेऊ लागली.
11. मुले वेगवेगळ्या गोष्टी ऐकू लागली. त्यामुळे मुलांची चौकस वृत्ती वाढीस लागली.
12. मुलांनी वेगवेगळ्या गोष्टी सांगितल्या. त्यामुळे मुलांचा सर्वांगीण विकास होण्यास मदत झाली.
13. प्रत्येक मुलांची आवड वेगळी असते शाळेत मुलांना वेगवेगळ्या गोष्टी सांगून वातावरण निर्मिती करून दिली. तसेच त्यांच्या आवडीच्या गोष्टी म्हणजे प्राणी पक्षी,वर्गातील मुलांची नावे गोष्टीत घालून गोष्टी सांगितल्या. त्यामुळे मुले स्वतः विषयीचे मत व्यक्त करू लागली व त्यांच्या आवडीच्या गोष्टी सांगण्यासाठी हट्ट करू लागली.
14. मुलांच्या अधिकाधिक गोष्टी ऐकण्यास उत्सुकता वाढीस लागले

➢ कार्यवाहीत आलेल्या अडचणी

1. कोरोना नंतर जेव्हा शाळा सुरू झाली तेव्हा मुले खूप एकलकोंडी झाली होती.
2. मुलांना शांत बसण्याची सवय नव्हती.
3. मुलांमध्ये सहकार्याची भावना नव्हती.
4. गोष्टींमध्ये नकारात्मक भाव होता.
5. मुले एकाग्र नव्हती.
6. मुले एकमेकांना मदत करायला तयार नव्हती.
7. मुले आपल्या मित्र-मैत्रिणींना आपली स्वतःची वस्तू देण्यास तयार नव्हती.
8. मुले एकमेकांशी बोलत नव्हती.
9. मुले वर्गात बसताना पाय पसरून बसत होती.
10. मुलांना प्रार्थना,श्लोक,भजन म्हणायला सांगितले तर म्हणत नव्हती.
11. मुले गाणी म्हणत नव्हती.
12. मुले खूप आळशी झाली होती. तसेच खूप लाडवलेली ही होती.
13. मुलांमध्ये उत्साहाची कमतरता होती.

सरस्वती शिशुवाटिका , कराड

जुई मोठा गट तक्ता क्रमांक १

अ.क्र.	**विद्यार्थ्यांचे नाव**	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१	झील क्षितीज बेलापुरे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२	अन्विता विनायक चव्हाण	ह	ह	ह	ह	ह	हः	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह
३	गार्गी प्रफुल्ल गायकवाड	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
४	आर्यन विनायक जिरगे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
५	चीराश्री प्रसाद जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
६	शांभवी राजेंद्र जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
७	शुभ्रा प्रदीप जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
८	रिषभ रोहित जाधव	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
९	नव्या अक्षय कुलकर्णी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१०	तेजस विनय कांबळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह
११	श्रीराज गणेश लाड	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१२	वैष्णवी शैलेश मालेकर	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१३	अवनीश वीरेंद्र नकाते	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१४	शार्दुल अमोल पाटील	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१५	श्रेयांश संतोष पाटील	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१६	राजवीर स्वप्नील पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
१७	अर्णव रविकांत पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१८	श्रेय सचिन फल्ले	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१९	स्वरा विजय पवार	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२०	विश्वांगी सुनील उबाळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह
२१	सानवी गणेश उबाळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२२	वेद सुहास यादव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२३	अन्वी सागर दीक्षित	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२४	नचिकेत संगाप्पा जोरवर	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह
२५	नरेंद्र भानुदास देसाई	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
२६	युगंधरा पृथ्वीराज जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२७	अन्विता रोहन जोशी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
२८	स्वरांगी मंदार मुळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२९	राधेय अशोक पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३०	विहान प्रकाश मोरे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
३१	अवधूत राहुल शेवाळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३२	शौर्य अतुल कदम	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
३३	दर्शील अभिजित पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३४	भार्गव गणेश ढेरे	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३५	कृतिका अनिकेत माने	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
३६	कीर्तिध्वज किरण इनामदार	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३७	समीहन राहुल कुलकर्णी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह
३८	प्रणम्य अजित जानुगडे	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह

३९	श्रीशैल्य निलेश घार्गे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह
४०	आराध्या गणेश कोळी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
४१	तनिष अमोल निकम	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
४२	सुधांशू गणेश गलांडे	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह

उपस्थित विद्यार्थी – ह

गैरहजर विद्यार्थी – गै

एकूण विद्यार्थी – ४२

सांगीतलेल्या गोष्टी – ३०

सरासरी उपस्थिती – ९५%

सरस्वती शिशुवाटिका , कराड

जुई मोठा गट तक्ता क्रमांक २

अ.क्र.	**विद्यार्थ्याचे नाव**	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
१	झील क्षितीज बेलापुरे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह
२	अन्विता विनायक चव्हाण	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३	गार्गी प्रफुल्ल गायकवाड	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
४	आर्यन विनायक जिरगे	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
५	चीराश्री प्रसाद जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
६	शांभवी राजेंद्र जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
७	शुभ्रा प्रदीप जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
८	रिषभ रोहित जाधव	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
९	नव्या अक्षय कुलकर्णी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१०	तेजस विनय कांबळे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
११	श्रीराज गणेश लाड	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१२	वैष्णवी शैलेश मालेकर	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१३	अवनीश वीरेंद्र नकाते	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१४	शार्दुल अमोल पाटील	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१५	श्रेयांश संतोष पाटील	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
१६	राजवीर स्वप्नील पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१७	अर्णव रविकांत पवार	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
१८	श्रेय सचिन फल्ले	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
१९	स्वरा विजय पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२०	विश्वांगी सुनील उबाळे	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२१	सानवी गणेश उबाळे	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
२२	वेद सुहास यादव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२३	अन्वी सागर दीक्षित	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२४	नचिकेत संगाप्पा जोरवर	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२५	नरेंद्र भानुदास देसाई	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
२६	युगंधरा पृथ्वीराज जाधव	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२७	अन्विता रोहन जोशी	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह
२८	स्वरांगी मंदार मुळे	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
२९	राधेय अशोक पवार	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३०	विहान प्रकाश मोरे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह
३१	अवधूत राहुल शेवाळे	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३२	शौर्य अतुल कदम	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३३	दर्शील अभिजित पवार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
३४	भार्गव गणेश ढेरे	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३५	कृतिका अनिकेत माने	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३६	कीर्तिध्वज किरण इनामदार	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह
३७	समीहन राहुल कुलकर्णी	ह	ह	ह	ह	गै	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह
३८	प्रणम्य अजित जानुगडे	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै

३९	श्रीशैल्य निलेश घार्गे	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह
४०	आराध्या गणेश कोळी	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह
४१	तनिष अमोल निकम	ह	ह	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै
४२	सुधांशू गणेश गलांडे	ह	गै	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	ह	गै	ह	ह

उपस्थित विद्यार्थी – ह

गैरहजर विद्यार्थी – गै

एकूण विद्यार्थी – ४२

सांगीतलेल्या गोष्टी – ३०

सरासरी उपस्थिती – ९५%

गोष्टीतून समग्र विकास या नवोपक्रमातून मुलांचा शारीरिक,मानसिक,भावनिक,बौद्धिक सामाजिक विकास झाला.

नवोपक्रमाची यशस्विता

➢ यशस्विता :-

1. अभ्यासक्रमाबरोबर सकारात्मक बदल संस्कार, स्वच्छता इ. गुणांची मुलांच्यात वाढ झाली.
2. मुलांची ऐकण्याची क्षमता वाढली.
3. सहकार्य, भावभावना, शौर्य, आनंद, नातेसंबंध, प्राणी पक्षी इत्यादी प्रकारातल्या गोष्टी सांगितल्या त्यामुळे मुलांच्या सकारात्मक बदल जाणवला. तो आनंद मुलांना मिळाला.
4. माझ्या वर्गात एकूण ४२ मुलं होती.४२ मुलं या उपक्रमात सहभागी होती.
5. सरासरी माझ्या उपक्रमासाठी 95% मुलांची उपस्थिती होती.
6. मुलांना विविध गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांवर वेगवेगळे संस्कार त्यांच्यावर झाले. घरात त्याचा चांगला परिणाम दिसून आला.
7. वर्गातील मुले मित्र मित्र मिळून प्राणी पक्षी यांच्या गोष्टी सादर करू लागले.
8. भरपूर गोष्टी ऐकल्यामुळे मुलांचा भाषा विकास झाला. शब्द संपत्तीत वाढ झाली. गोष्टीतील पात्रांची माहिती झाली.
9. मी गोष्टींचा सराव घेतला त्यामुळे मुले खूप तरबेज झाली व आम्हाला स्नेहसंमेलना मध्ये याचा नाटक बसवायला चांगला उपयोग होईल. मुलांना भरपूर गोष्टी सांगितल्यामुळे मुलांना शाळेची ओढ वाटू लागली.
10. जी मुले समोर येऊन बोलायला घाबरत होती ती मुले या नवोक्रमामुळे न घाबरता गोष्टी सांगू लागली.
11. गोष्टींमुळे मुलांची चौकस वृत्ती वाढीस लागली.
12. मुलांचा आत्मविश्वास वाढला.
13. मुलांनी समोर येऊन गोष्ट सांगितल्यावर बाईकडून शाब्बासकी मिळाली की मुलांना खूप कौतुक वाटते.
14. या नवोपक्रमातून शिक्षक पालक व बालक असा सर्वांगीण त्रिकोण पूर्ण व्हावा हा हेतू साध्य झाला असे मला वाटते.
15. गोष्टींमुळे मुलांचा शब्दसंग्रह वाढला तसेच पालकांना गोष्टींचे प्रकार माहिती झाले.
16. प्रत्येक विद्यार्थ्यांना गोष्टी सांगण्याची संधी मिळाली.
17. गोष्टी ऐकल्यामुळे मुले आनंदी झाली.
18. रोजच्या अभ्यासाबरोबर गोष्टीचा आनंद मुलांनी घेतला.
19. मुलगा मुलगी हा समान संस्कार दिला गेला त्यामुळे मुलं व मुली दोघेही घरातील व्यक्तींना मदत करू लागली.
20. घरातील कामे करताना मुलांना खूप आनंद मिळाला. (उदा. भांडी घासणे, केर काढणे,स्वतःच्या वस्तू जागेवर ठेवणे, भाजी चिरणे, रांगोळी काढणे, स्वतःच्या कपड्यांच्या घड्या करणे इत्यादी) मी सांगितलेल्या गोष्टीतून मुलांच्या मनावर चांगला परिणाम झाला त्यामुळे मुले स्वावलंबी बनली.
21. विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास झाला व निरीक्षण क्षमता वाढली.
22. घरातील व्यक्ती व मित्र-मैत्रिणींच्या वाढदिवसा दिवशी स्वतः भेट कार्ड तयार करून देऊ लागली. तसेच शिक्षक दिना दिवशी बाईंनाही भेटकार्ड करून दिले.

23. मुलांचा सर्वांगीण विकास होण्यासाठी या गोष्टींचा उपयोग होईल असे मला वाटते.
24. मुले गोष्टीतील पात्रांची नावे बदलून गोष्टी सांगू लागली.
25. गोष्टीतून समग्र विकास या नवपक्रमातून ठरवलेली उद्दिष्टे साध्य होऊन माझा हा नवोपक्रम यशस्वी झाले असे मला वाटते.
26. मुलांचे चरित्र निर्माण करण्यासाठी या गोष्टींच्या उपक्रमांचा उपयोग होईल असे मला वाटते.

- फलनिष्पत्ती

1. सर्व मुले माझ्या या उपक्रमात सहभागी होती त्यामुळे त्यांचीबौद्धिक,मानसिक,, भावनिक प्रगती झाली.
2. मुलांना भरपूर गोष्टी सांगितल्यामुळे ऐकण्याची सवय लागली मी सांगितलेली प्रत्येक गोष्ट मुलं घरी सांगू लागली.
3. घरी सांगितलेल्या गोष्टींचा व्हाट्सअप ग्रुप वर व्हिडिओ पाठवू लागली.
4. लॉकडाऊन नंतर शाळेत आलेल्या मुलांच्या माझ्या उपक्रमामुळे चांगला बदल जाणवू लागला.
5. माझ्या वर्गाचा फायदा झाला मुलांवर चांगले संस्कार झाले.
6. गोष्टीतून बऱ्याच सकारात्मक गोष्टी मी मुलांना शिकवू शकले.
7. मुलांच्या वागण्यात बदल झाला मुले धाडसी झाली.
8. मुलं स्वतः प्राण्यांच्या व पक्ष्यांच्या नकला करून गोष्टी सांगू लागली.
9. दिवाळीत मुलांनी स्वतः किल्ला तयार केला तसेच आकाश कंदील तयार केला. पणती रंगवली व आईला फराळ बनवायला मदत केली व त्याचे फोटो व्हिडिओ ग्रुप वर पाठवले.
10. मुलांनी गोष्टीत सांगितल्याप्रमाणे घरी मदत केल्यामुळे पालकांना बऱ्याच कामात मदत झाली.
11. सांगितलेल्या गोष्टींमुळे शिवजयंती तसेच स्नेहसंमेलन यामध्ये मुले धाडसी पणे भाग घेतील याचा आम्हाला फायदा होईल असे वाटते.
12. मुलांना आईच्या कष्टाची जाणीव करून दिली त्यामुळे मुले घरात मदत करू लागली.
13. पाठांतर केलेले मुलांच्या चांगले लक्षात राहिले त्यामुळे मुले स्पर्धामध्ये भाग घेऊ लागली.
14. प्रत्येक मुलांची आवड वेगळी असते शाळेत मुलांना वेगवेगळया गोष्टी सांगून वातावरण निर्मिती करून दिली.तसेच त्यांच्या आवडीच्या गोष्टी म्हणजे प्राणी पक्षी, व परी च्या गोष्टी तसेच वर्गातील मुलांची नावे गोष्टीत घालून गोष्टी सांगितल्यामुळे मुले स्वतः विषयीचे मत व्यक्त करू लागली व त्यांच्या आवडीच्या गोष्टी सांगण्यासाठी हट्ट करू लागली.
15. मुलांच्या आवडीच्या गोष्टी सांगितल्यामुळे मुले लक्षपूर्वक गोष्टी ऐकू लागली व अनुकरण करू लागली.
16. मुलांची स्वावलंबन,आत्मविश्वास, स्वच्छता,प्रामाणिकपणा, एकाग्रता इत्यादी गुणांची वाढ झाली

समारोप

सन २०२१ -२२ या शैक्षणिक वर्षामध्ये गोष्टीतून समग्र विकास या नवोपक्रमाच्या माध्यमातून

लॉकडाऊनच्या काळानंतर मुलांची एकाग्रता वाढावी यासाठी मी हा उपक्रम केला.त्यासाठी मला शाळेने मुलांनी पालकांनी मोलाचे सहकार्य केले. पालकांच्या व मुलांच्या सहकार्यामुळे मी हा उपक्रम करू शकले. प्रत्येक शिक्षकांमध्ये शिकवण्याच्या विविध कला असतात. तसेच मला गोष्टी सांगायला खूप आवडतात.लॉकडाऊनच्या काळानंतर मुलांना कसं हाताळायचं ही आमच्या पुढे समस्या होती.पण माझ्या या उपक्रमाच्या माध्यमातून त्या समस्येवर मी मात करू शकले.माझा उपक्रम खूप छान पद्धतीने पूर्ण झाला.याचा मला खूप आनंद झाला. आणि गोष्टीतून समग्र विकास हा नवोपक्रम वेगळ्या पद्धतीने घेऊन या स्पर्धेमध्ये पाठवताना मलाही खूप आनंद होत आहे.अशा प्रकारे आपण नवोपक्रमच्या माध्यमातून मुलांना शिकवलं तर त्यांचा सर्वांगीण विकास खूप छान पद्धतीने होईल.माझा नवोपक्रम स्पर्धेमधून सर्वांपर्यंत पोहोचावा हा माझा उद्देश आहे.

संदर्भसूची व परीशिष्टे

1. बालशिक्षण आचार विचार - भालबा विभुते
2. थैलीभर गोष्टी - सुधा मूर्ती
3. शिशुवाटिका तत्त्व व्यवहार - इंदुमती काटदरे.